

A Jézus-társasága vezetése alatt álló

pécsi

Pius-alapítványi kath. főgimnázium

ÉRTESITŐJE

az 1915—1916-iki iskolai évről.

PÉCS, 1916.

DUNÁNTÚL NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Iskolai közlemények az 1915/16. tanévről.

I. A Pius-alapítványi J. t. kath. főgimnázium negyedik esztendeje.

Az intézet felavató ünnepe.

1915. Dec. 22.-én . . . Nagy nap, ünnepnap.

Ekkor ültük intézetünk felavató ünnepét.

Felejthetetlen emléket vésett e nap sokak szívébe.

Felejthetetlen emlék marad és fog maradni e nap annak a gyermekseregnek lelkében, mely komoly térfiakká fejlődve, évtizedek múlva büszkén fogja emlegetni, hogy a Pius-alapítványi főgimnázium és a Pius-internátus keresztelőnapján jelen volt, büszkén fogja mondani, hogy e két ikergyermek boldog szülőjének jóságos szemét láthatta és gyönyörködhetett azon a napon e boldogságot sugárzó szempár örömkönnyeinek csillogásában.

Emlékezetes nap marad 1915. dec. 22.-e Pécs város annáleseiben, hisz egy oly kulturális intézménnyel gazdagodott meg, amely Pécs város natárain túl, messze az egész magyar nemzetre löveli fényének sugarait.

Örök hálára kötelező nap volt, marad, és lesz mindig e nap Jézus-társasága magyar rendtartománya szemében, hisz családi tűzhelyet, ifjúságot, mindent nyert, ami alapítójától, loyolai szent Ignációtól örökölt lélekmentési munkájában, de különösen a gyermeknevelés, Krisztus példáján megalapozott kedvenc foglalkozásában elősegíthette és e fáradságos munkáját megkönnyíthette.

Felejthetetlen, örök, boldogító örömet fakasztó nap marad e nap intézetünk Alapítójának, Méltóságos és Főtisztelendő Gróf Zichy Gyula pécsi megyés-püspök nemes, jóságos szívének; egy boldogító emlék, mely életén túl is követni fogja kiérdemelt mennyei gloriájában és annak főfényforrását képezendi . . . hisz ma vált valóra ama régi andalító álma, mely szívét annyi áldozatra képesítette, ma látta megtestesülve eszméit, vágyait; előtte állt nem többé csak egy óriási méretű palota pazar berendezésével, hanem benne látott egy édesdeden mosolygó, a hála érzelmeitől sugárzó ifjúságot, a keresztény paedagógia nagy művében fáradozó tanárokat, — nevelőket, — boldog

szülőket, . . . szóval egy friss életnek örvendő intézményt, melyről joggal mondhatta jóleső önérzettel a mai napon: Ez az én művem.

Alábbiakban megkíséreljük az ünnepély lefolyásának rövid leírását adni.

Délelőtt, pontban 10 órakor az érkező főpásztort P. Jablonkay Gábor házfőnök-igazgató az egész tanári karral fogadta az intézet főbejárójánál. Az intézet növendékeinek sorfala között *Zichy Gyula* Gróf megyés-püspök az intézeti kápolna felé tartott. Az első emeleten Pécs város előkelőségei a növendékek szüleivel együtt várták az alapítót, kit nyomban a kápolnába kísérték. Itt folyt le a felavatásnak egyházi szertartásos része: a házszentelés, mely után a nagy vendégsereg az impozáns méretű díszterembe vonult, ahol *Ő Méltósága* egy ideig a vendégekkel társalgott, majd az emelvényre lépett és a következő magas szárnyalású beszéddel vezette be az ünnepélyt:

Igen Tisztelt Közönség!

Kedves Gyermekeim!

Még zúgnak a kürtök s dörögnek az ágyúk a messze csatákban; még hull fiaink, testvéreink vére idegen tájakon; még folynak, peregnek a mi könyeink is azokért az áldozatkész és lelkes hősökért, akik virágosan, mosolygó ajakkal s nagy lélekkel indultak a harcba, s többé nem jönnek meg: s mi mégis ünnepelünk.

Igen! Ünnepelni jöttünk. De nem azért, mert talán feledtük, hogy még *ma is nehéz bánat tépi sziveinket* fiainkért, akik még véreznek és közös anyánkért, ezért a sok vérrel, könnyel s verejtékkal öntözött hazáért, melyet annyi ellenség környezett —, *hanem azért*, hogy e minden képzeletet felülmuló világháborúnak üszkös romjaira ma fátyolt borítsunk, hogy a multnak és jelennek szivettépő veszteségeiről szemeinket bizó reménységgel a jövőbe vessük, s *hajlékot emeljünk*, menhelyet szenteljünk annak az új nemzedéknek, mely a hősök helyét van hivatva elfoglalni *Istenfélelmében, hazaszeretében, hű ragaszkodásban* Szent István trónjához, *igaz tudományban, nemes művészetben*, szóval olyan kulturában, mely egyedül tehet naggyá népet és nemzetet.

Az igaz kulturát ápolni, fejleszteni, védeni apostoli, hazafias és szent kötelesség. Ezt kívánja Anyaszentegyházunk, melyet maga Krisztus alapított s világító szövétnekül rendelt a nemzetek közé. Ezt a feladatot tüzte ki elem is Krisztus helytartója, midőn 10 év előtt érdemeim nélkül apostol-utóddá és püspökké szentelt. De ezt várja tőlünk mindnyájunktól drága hazánk igazi érdeke és nemzetünk java,

jövendője, mely csak úgy lesz erős, hatalmas és boldog, ha fiai az igaz kultúra hőseivé lesznek.

A haza nagysága s igaz boldogsága a magyar szív leghőbb vágya mindig. E martir nemzetnek minden téren való emelése pedig a legszébb feladat, mit egy magyar püspök magáénak vallhat. Ez a tudat lelkesített, mikor Pécsre jöttem. S követni akartam szívem sugallatát s elődeim ragyogó példáját, akik hálás szívvel az isteni Gondviselés iránt, mely nemzetünk javainak munkálása terén apostoli hivatással tüntette ki őket, hű ragaszkodásból e hazának drága földje iránt, mely őket nevelte, szeretetből e város és megye iránt, melyeknek gondjaik legjavát szentelték, sokat, ragyot s maradandót alkottak itt a haza javára.

Hazám java lebegett előttem. S úgy véltem, hogy akkor teszek érette legtöbbet, hogyha egyéb főpásztori kötelmeim mellett a haza jövőjét a nemzet virágának minden áldozatra örömmel kész ápolása által igyekeztem szolgálni. Ez a vágy ösztönzött e nagy intézetnek alapítására; ez sarkalt arra is, hogy az intézetnek vezetését azokra a férfiakra bizzam, kik hitük acélos erejét, tudományuk átfogó mélységét, s a lángoló szeretetet a magyar föld, s a nemzet virága — az ifjúság iránt Annak szent szívéből merítették és tanulják folyton, aki a keresztfán mindent odaadott, feláldozott értünk. S *boldogító* öröm járta át szívemet, mikor e falakat épülni láthattam, s midőn rövid egy esztendő leforgása alatt megnyiltak kapui.

Köszönöm e nagy örömet Isten után mindazoknak, akik e nemes cél átértése mellett tanáccsal és tettel támogattak: a *kultuszkormány*nak, mely a kivitelhez erőteljes segítséget nyujtott; a *nagylelkű pécsi káptalannak*, mely úgy egészében, mint tagjai még külön-külön is jelentékeny áldozatot hoztak; *Pécs szabad királyi város nemeslelkű vezetőségének*, mely a terep rendezése körül s egyébként is készségesen segédkezett nekem; *egyházmegyéim papságának*, mely jól eső érdeklődéseinek számtalan szép tanujelét adta, s *mindama hiveknek*, akik bármily áldozattal, avagy imáikkal a kivitelt elősegítették.

Áll már az intézet annak emlékére, aki engem végtelen nagy jószágában maga szentelt Rómában püspökké s ide küldött, hogy az Úr Jézusnak buzgó tanítványa, apostola legyek. X. Piusnak galamblelke, nemes hevülete s mérhetetlen áldozatkészsége ihletett meg engem, mikor e mű létesítésére szenteltem erőmet. Méltán viseli hát a nagy pápa nevét, kinek lelke épen akkor szállott el e földről, mikor az intézet megnyitását várta.

Ám az intézetnek nagyobb részét az ifjúság helyett Felséges Urunknak dicső katonái, sebesült és beteg harcosaink foglalták el az első tanévben, s a véres háború esélyei között aggódo lelkünket hazafias öröm és igaz boldogság hatotta át abban a tudatban, hogy az inté-

zetnek ragyogó termei, derült csarnokai azoknak szolgáltak, akik értünk életüket kockáztatták s vérüket ontották a nehéz csatákban. E hősök imái s fohászaik szentelték meg tehát első sorban ezt az intézetet, hogy itt létük örök dicsőségül, példáiuk és lelkületük pedig soha el nem mosódó intelmül szolgáljon azoknak, akik benne nevelődnek e hazának s a magyar nemzetnek jövőjé javára.

Virágozzék tehát az intézet s legyen *vára* a szentek hitének, a tiszta erkölcsnek és annak a magasan lobogó hazaszeretetnek, mely a magyar szívnek legszebb sajtója; legyen *iskolája* az alapos tudománynak, a lelkeket nemesítő igaz művészetnek, melyre e hazának mindig szüksége volt s a jövőben ezerszerre nagyobb szüksége lesz; legyen meleg és kedves *otthona* az új nemzedéknek, zsenge fiainknak, akik küzdő, vérző, avagy tán már elesett apáik, testvéreik nyomaiba lépnek, hogy e hazát hittal, bizalommal, áldozatkész lelkülettel ne csak meővédeni, ne csak megtartani, hanem naggyá, hatalmassá s boldoggá tenni is képesek legyenek.

Ebben a reményben kérem Pécs városát, a nemes vármeővét, papságomat, híveimet s e hazának minden érdeklődő, igaz lelkű fiát, fősadiák ez intézetet hazafias lelkük nemes érzésébe, hogy a közös jóindulat éltető melege azzá fejleszthesse, amit benne lelkünk látni óhajt: hazánk boldog jövőjének egyik *sziklavárát*, s nemzetünknek olyan iskoláját, mely csak hitben erős, tudományban gazdag, hazaszeretetben utólérhetetlen, s munkában kitartó nemzedéket nevel a szebb, jobb, boldogabb Magyarhon számára.

A magyarok Istenének bőséges áldása segítsen bennünket e fen-séges célhoz!

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Wajdits Gyula* praebátus üdvözölte a megyés-püspököt a káptalan nevében. Szívöl jött és szívhez szóló szavai avval végződtek, hogy ezen intézet fogja kiáltani a püspökről: „*Non omnis moriar!*“, mert egy egész jövő nemzedék fogja áldani emlékét.

Utána *Nendtvich Andor*, Pécs városának polgármestere, a város nevében köszöntötte fel a püspököt és gyönyörű beszédben tolmácsolta a város háláját.

Végül *P. Jablonkay Gábor S. J.* házfőnök-igazgató a Jézus-társaság nevében róttá le az elismerés és hála adóját, megígérve, hogy ugyanannak a Társaságnak a szellemében, tradícióiban s kipróbált, régi, de mindig modern elvek felhasználásával fogják a Társaság fiait a nevelés munkáját végezni.

Ezután két növendék szavalata következett üdvözet és zászlóbontásképen.

A *Tedeum* akkordjainak elhangzása után Gróf *Zichy Gyula*

megyés-püspök csattanós, rövid záróbeszédével a *délelőtti* ünnepély véget ért.

Délután 5 órakor kezdődött a *diszelőadás*, amely újból Gróf *Zichy Gyula* és nagyszámú előkelő vendégek előtt tartatott.

A Pius-internátus növendékei *P. Kerling János S. J.* főgimn. tanár „*Kis mese nagy igazság*” című 4 felvonásos alkalmi színdarabját adták elő nagy ügyességgel és a vendégek nagy tetszése mellett. „*A mese valósága*” című élőkép gyermekded módon tükröztette vissza a felavató ünnepélyt végig élt ifjúságnak atyai jótevője iránt táplált hála érzelmeit.

Az iskolai év jelentősebb mozzanatai.

1915.

Augusztus 31.-én. Alakuló tanári értekezlet, tantárgyfelosztás és az órarend megállapítása.

Szeptember 1., 2., 3.-án tartottuk a rendes beiratásokat.

Szeptember 5.-én ünnepélyes *Veni Sancte*, ezt követte *szeptember 6.-án* az ünnepélyes törvényfelolvasás az igazgató és a teljes tanári kar jelenlétében.

Szeptember 7.-én tartottuk az első rendes előadást.

Szeptember 12.-én érkezik a szederlevél gyűjtésére felhívó miniszteri rendelet, melynek az ifjúság örömet elegendet tesz, és amíg az őszi időjárás engedi, több délutáni kirándulást rendezve, egyes tanárok vezetése mellett meglehetősen mennyiséget gyűjt.

Szeptember 15.-én első félévi módszeres tanári értekezlet.

Szeptember 22.-én a cs. és kir. katonaparancsnokság és a városi hatóság hivatalosan visszaadják a lefoglalt épületrészeket az iskola eredeti rendeltetésének.

Szeptember 27.-én tanítványaink sorából váratlanul szedte áldozatát a kegyetlen halál. *Tóka Ferenc* I. osztályú, jótehetségű, szép reményekre jogosító ifjú rövid pár napi betegség után az angyalok társaságához szegődött. Temetésén

szeptember 29.-én az ifjúság résztvesz, úgyszintén a következő napon tartott gyászistentiszteleten.

Október elején a pécs-szigeti-külvárosi állami elemi iskola osztályainak használatára engedjük át a gimnáziumi épület magasföldszinti helyiségeit.

Október 4.-én Ő Felsége I. Ferenc József névnapja. Az ifjúság részt vesz az isteni tisztelőn, mely után az előadások szünetelnek.

Október 12.-én a városi hatóság 5 napra beszünteti az előadásokat 2 vörhenyeset fellépése miatt. Az összes osztálytermek fertőtleníttetnek.

Október 22.-én első félévi, első ellenőrző tanácskozmány.

November 13., 14., 15.-én a székesfehérvári tankerületi kir. főigazgató, Nagyságos és Főtisztelendő *Kárpáti Kelemen* premontrei kanonok úr hivatalos látogatását tartja, sűrűn megfordul az összes osztályokban, meglátogatja minden óráját, és a

november 15.-én elnöklete alatt tartott értekezleten a tőle megszokott szakavatottsággal és kedves közvetlenséggel közli a látogatása alkalmával szerzett tapasztalatait és észrevételeit.

November 16.-án érkezik a katonák karácsonyfájára vonatkozó miniszteri felszólítás, és

december 15.-én a hadibélyegek gyűjtéséről szóló felhívás; mindkettőnek tehetségéhez képest eleget tesz az ifjúság.

December 17.-én első félévi második ellenőrző tanácskozmány.

December 22.-én a Pius-alapítványi főgimnázium és a Pius-internátus felavatási ünnepélye; méltatását más helyen adjuk,

December 23.-ától január 3.-áig karácsonyi szünet.

1916.

Január 27.-én első félévi osztályozó értekezlet.

Január 31.-én félévi értesítők kiosztása.

Február 3.-án második félévi módszeres tanári értekezlet.

Március 8.-án az ifjúság az istentisztelet alatt a hamvazásban részesül.

Március 9.-én *Ludwig Ferenc* dr. tb. városi főorvos 15 tanulón újraoltást végez, ugyanazon a napon a rendes szemvizsgálatot is tartja, trachomás tanuló nem találtatott.

Március 14.-én második félévi első ellenőrző tanácskozmány.

Március 20.-án a városi hatóság az eddig elrendelt ötnapi osztály-zárlatot ezentúl megszünteti és az egyszeri fertőtlenítést elegendőnek mondja.

Március 24.-én az igazgató névnapja, igazgatói szünet.

Április 10.-én az ifjúság díszelőadást rendez az *Alapító* névnapja alkalmával.

Április 11.-én Nemzeti ünnep.

Április 12.-én Alapítónk, Méltóságos és Főtisztelendő dr. *Zichy Gyula* Gróf megyés-püspök úr névnapja, szünet.

Április 16.-ától 25.-éig húsvéti szünet.

Május 1.-én a *Kárpátok napja*-nak megülvése, az ünnepély sor-

rendjét más helyen adjuk. A gyűjtés ez alkalommal 137 koronát eredményezett.

Május 5.-én második félévi ellenőrző tanácskozmány.

Május 18.-án Békenap.

Május 28.-án hittanvizsgák.

Június 2., 3.-án osztályvizsgák.

Június 4.-én évvégi osztályozó tanári értekezlet.

Június 6.-án évzáró ünnepély; az érdemkereszteket a kitüntetettek mellére maga *Zichy Gyula* Gróf megyés-püspök úr Ő Méltósága tüzi nagyszámú szülők jelenlétében.

Június 7.-én ünnepélyes *Te Deum* és a bizonyítványok kiosztása.

Június 14.-én évzáró tanári értekezlet.

II. Iskoláink és a háboru.

I. *Az intézeti épület.* Miután a pécsi Piusalapítványi kath. főgimnázium két első évét Alapítójának jóvoltából egy ideiglenes bérházban töltötte, és az intézet egy gyönyörűen kiszínezett jövő reményében, az időközben felépült, hatalmas palotájába költözött, mely páratlan alkotás, Maecenas-Alapítójának, gróf Zichy Gyulának, pécsi megyés püspök Úr Ó Méltóságának nevét kitörülhetetlen, arany betűkkel véste hazánk kulturális történelmének lapjaiba: mi legkevésbé sejtettük, hogy ugyanakkor Klió vérbe mártott tollal fogja nemzeti történelmünk többi lapjait kitölteni.

Mindazonáltal bizonyos megnyugvással vettük, mondhatnók kedvező omennek vettük, hogy a hazaszeretet szülte nagy épület levegőjét szüleiktől, feleségeiktől és gyermekeiktől búcsúzó katonák sóhajai tisztították, falait a harcból visszatérő sebesült katonák könnyei és vércsöppjei megszentelték, . . . mert hisz ők voltak gimnáziumunk első lakói, ők voltak gimnáziumunk első tanítói, kik szavaknál hathatósabban tanították az őket követő ifjúságot a hazaszeretetet hamisítatlan érzelmeire.

Javában folytak éppen új intézetünkben a berendezkedések, midőn Monarchiánk hadat izent Szerbiának. Nemsokára lángban állt egész Európa.

A mozgósítás első napjaiban az alig elhagyott ideiglenes házunknak üres termeit 20 bevonuló tisztnek bocsátottuk rendelkezésére. Augusztus 2.-án a még üvegtáblákkal el nem látott és így bizony szellős tornatermünket 80 bevonulónak engedték át másfél hétre.

Végre a nagy mozgósítás zür-zavara után megkezdhattuk október havában az 1914./15. iskolaévet. Három osztályunk lévén csak, a magas földszinten helyezkedtünk el.

Mínthogy intézetünk teljesen ujonnan épült és még eléggé ki nem száradhatott, kórházra alkalmatlannak látszott. Ám szükség törvényt bont.

November 27.-én a menekülésre kényszerített galíciai, Halicz-Tartalékkórház Pécsre rendeltetett, hogy három hatalmas épületben: a szintén új állami főreáliskolában, az úgynevezett régi Mayer-laktanyában és a Pius-alapítványi kath. főgimnáziumban, elhelyezkedjék. Ugyanazon napon az intézet nemeslelkű fenntartója gimnáziumunk 32

termét készségesen átengedte, köztük a két nagyméretű torna- és dísztermet is.

December 5.-én bevonult a fentnevezett tartalékkórház személyzete és egy-két hét leforgása alatt 400 ágyra be volt rendezve a kórházzá átváltozott gimnázium. A december 21.-én Szerbiából érkező első sebesültek már meleg otthonra és ápoló kezekre akadtak.

Ezen naptól kezdve tehát iskolaépületünk kórházul szolgált és napról-napra kényelmesebben berendeztetett erre a célra.

Időközben az északi harctéren bekövetkezett szerencsés fejlemények mindig valószínűbbé tették, hogy a Haliczi-Tartalékkórház visszatérend eredeti lakhelyére. Tényleg június vége felé gimnáziumunk betegjei vagy elbocsátattak, vagy pedig más kórházakba osztattak be és július közepe táján intézetünkben ép úgy mint a két testvérintézetből teljesen kivonult a hadikórház, hogy a galíciai Stanislau-ba tegye át működési terét.

Július 30.-án a pécsi Cs. és Kir. Csapatkórház elvileg átvette épületünket avval a kikötéssel, hogy jogot formál magának annak újbóli igénybevételére, ha a szükség úgy követelné. De szükségét nem látva annak, a katonai praancsnokság szeptember havában a városi hatósággal tárgyalásokat folytat az intézet kiadásainak (fűtés-világítás és vízfogyasztás fejében) megtérítése ügyében és elrendeli az épületnek előbbeni állapotába való visszaállítását. November elején megkezdődnek a restaurálás munkái, december elején, teljesen visszaállítva eredeti állapotába, megtérítve minden kiadást és kárt, visszakapjuk intézetünket.

A tartalékkórház bevonulásakor három osztályos iskolánk a gimnázium legfelsőbb emeletén húzódott meg, még pedig a fizikai és természetrajzi előadóteremben és egy szertárban.

Itt teljesen elkülönítve a kórháztól, külön bejárattal, minden fennakadás, megszakítás avagy megrövidítés nélkül folytathattuk az 1914./15. iskolaév végéig a tanítást.

II. *Az intézeti tanárság.* A tanári karból a háború csak egy tagot ragadott ki, még pedig az intézetnek ujonnan kinevezett tornatanárját, *Halmos Jánost*, kinek mint tartalékos zászlósnak egy helybeli barakkórházban kellett irodatiszti szolgálatot végezni. Ki hitte volna, hogy őt körünkben többé nem látjuk. — Február 24.-én bekövetkezett, ha nem is hősi, de tragikus halála megdöbbentette az őt szerető tanári kart. Szerencsétlen véletlen következtében, halálos gölyótől találva, elvált tőlünk és ama intézettől, melyet annyira megszeretett. A tanári kar és az ifjúság a február 26.-án végbement temetésén és a március 1.-én érte mondatott requiemen leróttá kegyeletének adóját. Őt helyettesítette Resch Ferenc S. J., Pius-interná-

tusi nevelő, heti hat órában mint olyan, aki az előző évben is tanította a testgyakorlást.

Szerzetes rendünk egynéhány fiatal tagját a háború kitörése külföldön találta, kettő katonai lelkésznek jelentkezett, miért is a kellő szukkreszcenciához nem jutva, az egyes tantárgyak óráit az 1915./16. iskolaévben a kisebb számú tanári kar idősebb tagjai között kellett felosztani, ami sikerült is, még pedig úgy, hogy egynél se multa felül a tanórák számát a 18-at.

A két háborús évben a tanárok nem mulasztották el abbéli kötelességüket, hogy a nagy történelmi események kapcsán, a rájuk bízott ifjak szívében felkeltsék az igazi hazaszeretetet és áldozatkészség szent érzelmeit. Tették ezt az összes tanárokkal karöltve különösen a magyar nyelv és a történelem tanárjai. Két ízben egy tanár az ifjúság felfogásához mért háborús előadást tartott. Egyes jól sikerült szabad dolgozatok, úgymint: „Atyám bevonul“, „Kire gondolunk leginkább halottak napján“, „Egy hős sirjánál“, „Atyám szabadságra jön“ stb. mutatták, hogy ifjúságunk megértette és átérezte a nehéz idők mélységes gondolatait.

Míg a tanári kar egyrészt anyagi tekintetben 4000 korona hadikölcsönjegyzéssel szerényen szolgált a nemes célnak, addig másrészt annak tagjai, mint felszentelt papok az intézeti hadikórházban és az intézeten kívül a város egyéb katonai kórházaiban nem mulasztották el a lelkipásztorkodás teendőit végezni: prédikáltak, miséztek, gyóntattak és vigasztalták a haldoklókat és szenvedőket.

III. *A tanulók.* Intézetünk még csak az alsó négy osztályból állván, hadbavonult tanulókról említést nem tehet. Annál inkább kivették tanulóink részüket a szeretetadományok gyűjtésében.

Mindjárt a háború kitörésekor	100	koronával járultak az itthonmaradottak felsegítésére
Katonáink karácsonyfájára két ízben gyűjtöttek . . .	390	koronát,
A vak katonáknak	100	koronát,
Orosz hadifoglyokért	30	koronát,
Kárpáti Máriafalvára	730	koronát.
„Kárpátok napja“ alkalmával rendezett gyűjtés eredménye	137	korona
Negyedik hadikölcsönre az ifjúság gyűjtése	100	korona

gyűlt egybe. Ezen gyűjtések összege e két év alatt kitett 1587 koronát, mi, ha növendékeink csekély számát vesszük tekintetbe, (127—170) elég tetemes összegnek bizonyul és növendékeink nemes lelkéről szavaknál hangosabban tesz bizonyosságot.

Gyűjtöttünk azonkívül mind a két évben szederleveleket 30 kg. súlyban és küldöttünk a hadsereg számára 10 kg. súlyú ónt.

Munkások hiányában növendékeink szívesen segítettek intézetünk területén az utak és játszóterek rendezésében.

Mindez hozzájárult ahhoz, hogy az ifjúságban nagyobb komolyság gyökeredzett meg, amely arra tanította őt, hogy zúgolódás nélkül tartózkodjék a fölöslegestől, a kellemesben mértéket tartson, sőt a pusztán szükségessel megelégedjék.

Örömmel volt alkalmunk tapasztalni, és nem is olyan ritkán, hogy míg a családfenntartó, távol a családtól a harctéren küzd és szenved, a különben engedékenyebb szívű anyák nagyobb eréllyel sürgették fiaik szorgalmát, kötelességtudásuk fejlesztését, nagyobb érdeklődéssel tudakozódtak a tanároknál fiaik előhaladása, vagy esetleges hanyatlása okai után, úgy hogy tapasztalataink után indulva, bátran merjük állítani, hogy a háború a nevelést és oktatást alig-alig hátrányolta.

IV. *Speciális helyi jelenségek*-ről nem számolhatunk be. Tanulóink létszámának csökkentésére befolyást nem gyakorolt a háború, csak egy tavalyi tanítványunkról tudjuk, hogy a harctérre távozott apja miatt, — egyedüli fiú lévén, — nem tért vissza az intézetbe. Az ezidei *első* osztálynál, az egyes tanárok kijelentésének alapján csak azt véljük konstatálhatónak, hogy a tanulók átlaga a rendesnél gyöngébb előmenetelt mutat fel, ami, véleményünk szerint, a tavalyi hiányos, sokszor félbeszakított és rövidített elemi iskolai oktatásnak tudható be.

III. Tanári kar.

A tanár neve	Tantárgy, osztály	Heti óraszám	Tanári évek száma
<p>Jablonkay Gábor, J. t. áld. pap, házfőnök, a gimnázium és internátus igazgatója, r. t. a IV. osztály nyelvészeti körének vezetője.</p>	Magyar nyelv IV. Latin nyelv IV.	10	9
<p>Alaker György, J. t. rendtag, óraadó t., az I. osztály főnöke és nyelvészeti körének vezetője, Pius-internátusi felügyelő.</p>	Magyar nyelv I. Latin nyelv I.	11	1
<p>Hauer Ferenc, J. t. áld. pap, r. t., az ifjusági Mária-Kongregációnak prézese, a földrajzi szertár és éremgyűjtemény őre.</p>	Történelem III. IV. Földrajz I. II. III.	14	8
<p>Kerling János, J. t. áld. pap, r. t., a gimnázium fegyelmi és tanulmányi felügyelője, a III. osztály főnöke, a III. osztály nyelvészeti körének vezetője, a játékdélutánok és tornagyakorlatok rendezője, az ifjusági könyvtár őre.</p>	Magyar nyelv III. Latin nyelv III, Német nyelv III. IV.	17	10
<p>Lischerong Gáspár, J. t. áld. pap, óraadó t., a II. osztály főnöke és nyelvészeti körének vezetője, Pius-internátusi felügyelő.</p>	Magyar nyelv II. Latin nyelv II. Gyorsírás III. IV.	12	1
<p>Schlick János, J. t. áld. pap, r. hittanár, ifjusági hit-szónok.</p>	Vallástan I. II. III. IV.	8	31
<p>Szabó István, világi, r. t., tanácskozmányi jegyző, a fizikai szertár őre.</p>	Mathematika I. II. Rajzoló geometria I. II. III. IV. Szépírás I. II.	20	5
<p>Thalhammer János, J. t. áld. pap, r. t. a IV. osztály főnöke, a természetrajzi szertár őre.</p>	Természetrajz I. II. Mathematika III. IV. Francia nyelv IV.	11	39

Pedellus : Petrovich János.

IV. Tanterv, tankönyvek.

A tananyagot a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1899. évi 32.818. sz. és 1903. évi 43.318. sz. rendeleteivel helybenhagyott „Gimnáziumi Tanítás Terve“ és a reá vonatkozó „Utasítások“ alapján végeztük. Minthogy az előirt anyagot minden osztályban elvégeztük, e helyen csak a használatban lévő és a létesítendő IV. osztályban használandó tankönyvek jegyzékét közöljük:

I. osztály.

Molnár, Kath. ifjúság imakönyve
Róm. kath. nagyobb katekizmus
Szinnyei J., Rendsz. magy. nyelvt.
Szinnyei J., Magy. olv. I.
Kárpáti K., Latin nyelvt.
Kárpáti K., Latin olv. I.
Jákó-Ujházi, Földrajz I.
Kozma-Körösi, Földr. atlasz
Horváth-Marosi, Növ. állatt. I.
Beke Manó, Számтан
Huszka József, Rajz. geom. I.
Vajda P., Szépirási minták.

II. osztály.

Molnár, Kath. ifjúság imakönyve
Róm. kath. nagyobb katekizmus
Pokorny E., Ószöv. biblia
Szinnyei J., Rendsz. magy. nyelvt.
Szinnyei J., Magy. olv. II.
Kárpáti K., Latin nyelvt.
Kárpáti K., Lat. olv. II.

Jákó-Ujházi, Földrajz II.
Horváth-Marosi, Növ. állatt. II.
Kozma-Körösi, Földr. atlasz
Beke M., Számтан
Huszka J., Rajz. geom. II.
Vajda P., Szépirási minták.

III. osztály.

Molnár, Kath. ifjúság imakönyve
Róm. kath. nagyobb katekizmus
Pokorny E., Újszöv. biblia
Szinnyei J., Rendsz. magy. nyelvt.
Szinnyei J., Magy. olv. III.
Kárpáti K., Latin nyelvt.
Kárpáti K., Lat. olv. III., IV.
Fodor-Székely, Liber Sexti II.
Kemény F., Ném. nyelvt. és olv. I.
Ujházy L., Magy. nemz. tört. I.
Jákó-Ujházy, Földrajz III.
Vörös C., Fizik. földr.
Kozma-Körösi, Földr. atlasz
Beke M., Számтан
Huszka J., Rajz. geom. III., IV.

IV. osztály.

Molnár, Kath. ifjúság ima-
könyve
Pokorny E., Kath. szertartástan
Vidóczy A., Stiliztika
Lehr A., Arany János: Toldi
Kárpáti K., Latin nyelvt.
Kárpáti K., Lat. olvk. III., IV.
Fodor-Székely, Liber Sexti II.
Kempf J., C. J. Caesar. Comm.
Kemény F., Ném. nyelvt. és
olvk. I.
Ujházy L., Magy. nemz. tört. II.
Horváth-Marosi, Növénytan
Borosay D., Algebra
Huszka J., Rajz. geom. III., IV.

V. osztály.

Molnár, Kath. ifjúság ima-
könyve

Demény-Baumann, Kath. Hittan
Hörl, Reorika
Kárpáti, Latin nyelvtan
Cserép, Latin szemelvény
Ovidius műveiből
Köpesdy, M. Tull. Cicero de
imperio Cn. Pompeii, et pro
Archia poeta.
Vagács-Schiebinger-Bárdos,
Latin stilusgyakorlatok.
Wagner-Horváth, Római régi-
ségtan.
Maywald, Görög nyelvtan
" " olvk.
Perényi, Rendsz. német nyelvtan.
" Német olvk. II. r.
Orosz, Német stilusgyakorlatok
Ujházy, Egyetemes tört. I. r.
Horváth-Marosi, Állattan.
Borosay, Algebra
Borosay, Geométria.

Segédkönyvek:

Vargha D., Magy. helyesírás
Schmidt J., Lat.-magy. és magy.-
lat. zsebszótár
Kogutovicz, Történelmi atlasz.

V. Ifjusági körök. Magánszorgalmi tevékenység. Ünnepek, Adakozás.

Mária-kongregáció. Kongregánistáink buzgalma kitartott programja megvalósításában... Hű maradt minden gyakorlatához és fejlesztette azt a lelkiéletet, melyet a kongregáció minden tagjában óhajt. Ezt célozták a rendes gyűlések keretébe foglalt buzdítások nemkülönben az a szünidei program, melyet utolsó ünnepélyes gyűlése alkalmával minden tag megkapott. A kongregánisták komoly törekvése a tudatos lelkiéletre legszebben ama erénygyakorlatokban nyilatkozott meg, melyeket Szűz Anyánk főbb ünnepein és május elején fűztek csokorba. A hetenként tartott rendes gyűléseken kívül, melyeket május hóban 2—2 tag szavalása, beszéde avagy fölolvása előzött meg. A kongregáció a tanév folyamán 3 ünnepélyes gyűlést rendezett: Szeptember 8.-án az új tisztviselő kart iktattuk be hivatalába; december 8.-án és június 1.-én 14 új tagot vettünk föl Szűz Anyánk kis seregébe.

A kongregáció *vezetője* volt: Hauer Ferenc S. J.; *prefektusa*: Tombi Ferenc. IV. o. t.; *asszistensei*: Jäger Antal, IV. o. P. i. és Heckenberger József, III. o. P. i.; *titkára*: Lötter Alfréd, IV. o. t. A rendes tagok száma: 30; a jelölteké: 15 volt.

Akadémiák. Szeptember második felében az egyes osztályok tehetségesebb tanulóinak toborzásával működésbe léptek az új akadémiák, nagy nyelvészeti körök. Céljuk a Jézus-tarsasága oktatási és nevelési rendszerében nem más, mint a tehetségesebb itjakat, kik az egyes osztályok rendes követelményeinél többre képesek, hasznosan foglalkoztatni és a korukhoz mért ismeretekben különösen a latin nyelvben, magyar fogalmazásban, főleg pedig a szabatos nyílt fellépésben nagyobb jártasságra képesíteni; gyűléseiket vasárnaponként tartattak.

Az *I. oszt.* akadémikusainak elve volt: non multa, sed multum. Mélyítettük azt, mit a rendes órákon tanultunk. Az átvett anyag sokoldalú megmunkálására törekedtünk. Ezért dolgoztuk fel társalgásra a fordított fejezeteket s tanultuk meg kívülről a kérdésekkel együtt.

Böven tanultunk latin közmondásokat is, melyeknek hol oktató, hol humoros szövege, csattanós fordulata a száraz nyelvtani szabályokat tette előttünk kedvesebbé. Jó szolgálatot tett nekünk a mythológia is, melynek érdekessége nem egyszer fokozta bennünk a derültség mellett a kedvet és iparkodást. Hogy pedig az évközben szerzett szövegek annál könnyebben álljon az egyesek rendelkezésére, a tanult szavak alapján beszédet szerkesztettünk, s miután alaposan áttelemeztük, megtanultuk és elszavaltuk, gyakorolván így magunkat az előadásban is. Elnökünk volt mind a két félévben Kiss Andor. Az előre begyakorolt latin társalgásban kitűntek: Draskovich Jenő, Kiss Andor, Jozipovics Péter, Benedek László, Peterik Antal. A szabad latin társalgásban pedig Draskovich Jenő és Kiss Andor jogosítanak szép reményekre, míg Peterik Antal és Jozipovics Péter a latinul szerkesztett beszéd szónoki előadásában tűntek ki.

II. osztály. Az akadémia rektorának a tagok mindkét félévben Gonda Józsefet választották meg, titkárnak Treer Istvánt, asszistenseknek pedig Csigó Istvánt és Gebauer Tivadart. A latin nyelvet illetőleg a tagok az iskolában elsajátítottakat gyakori concertálással, rövidebb mondatok szerkesztésével és itt-ott latin beszélgetésekkel is mélyítették. Ezekben különösen kitűntek: Blaskovich Miklós, Pech József, Treer István; míg Gonda József, Hoffecker Lajos, Szikszay Ferenc többször tárgyi szócsoportok felmondásával és több latin olvasmány magánszorgalomból való lefordításával szerepeltek. — Ezek mellett a magyar nyelvből gyűléseinknek tárgyát képezték önállóan szerkesztett kisebb leírások, hazafias költemények szavalása és olykor egy-egy kisebb elbeszélés szabadelőadása is. Ezekben nagyobb jártasságot tanúsítottak: Antal István, Blaskovich Miklós, Csigó János, Gebauer Tivadar, Mantuano József és Reisz Elemér.

II. osztály. Az akadémia rektorának a tagok mindkét félévben tense Krebsz András és Heckenberger József, titkár Vargha János. Vasárnaponként tartott gyűléseinken különös súlyt rektettünk a tolgalmazási gyakorlatokra. Egy és ugyanarról a témáról 3—4-en írtak versenydolgozatot. Azok telolvasasa után felváltva három-három tag megbíralta az egyesek dolgozatát, hozzáluzte megjegyzéseit, utcsért és dorgált. Ez eljárásnak tulajdonítatjuk, hogy egynéhány igen sikerült dolgozatban volt részünk; fokozta a tevékenységet még az a körülmény is, hogy a legjobbnak megszavazott dolgozata jutalommal is járt. Ime egynéhány ilyen jól sikerült dolgozatnak a címe. „Első utazásom” — „Tűzvész” — „Atyám szabadságra jön a harctérről” — „Első imám” — „Anyám névnapja” — „Egy elesett hős sirja előtt” — „Husvétii naplóból”. Napirenden voltak még azonkívül a Concertatiók a latin nyelvtan egyes részleteiből, hazafias és elbeszélő költemények

szavalása, sőt egy két esetben egy önállóan készített buzdító beszédnek elmondása. Igen gyakran szerepeltek még egyes tagok, a házi olvasmányul kitűzött vegyes darabok tartalmának felmondásában.

Fogalmazási gyakorlatokban különösen kitűntek Vargha János, Horváth Imre, Kotzián Emil, Csáky Árpád, Czimber József, Mahr Jenő, Molnár Lajos, Sass Dezső.

Szaválásban kitűntek Molnár Lajos, Vargha János, Krebsz András.

IV. osztály. Rector: Tombi Ferenc. Asszistens: Löffler Alfréd és Schmidt Jenő. Titkár: Cížek Antal. A tagok a szaváláson és stilisztikai fogalmazásgyakorlatokon kívül kísérletet tettek a verstan szabályainak gyakorlására. Egyik-másik a latin verselés elemei fogásával is kísérletezett. Mások az iskolai latin író (Caesar) olvasatlan fejezeit olvasták s fordították, s magánszorgalomból magyar-latin fordításokat is bemutattak. A szaválásban kitűntek buzgóságukkal: Cížek Antal, Löffler Alfréd, Sey Lajos, Jäger Antal, Bérdi József, Blum Ferenc. Magyar-latin fordítást készítettek: Löffler Alfréd, Schmidt Jenő, Cížek Antal.

Ünnepélyek: Növendékeinknek ez évben már három ízben volt alkalmuk nyilvános fellépésben szerepelni. Első ízben intézetünknek felavatási ünnepén dec. 22.-én. Miután ezen ünnepélyt már más helyen méltattuk itt csak annak műsorát közöljük:

Diszünnepség, melyet az intézet alapítója, Méltóságos és Főtisztelendő gróf Zichy Gyula, megyés püspök úr, püspökké szenteltetésének tízéves évfordulója alkalmából az egész intézet ünnepélyes felavatásával kapcsolatban hódolatteljes hálája és ragaszkodása jeléül rendez A Jézus társasági Pius-Kollégium 1915. dec. hó 22.-én. „KIS MESE NAGY IGAZSÁG” alkalmi meseszínmű 4 felvonásban, írta és rendezi: P. Kerling János S. J., előadják: a Pius-Internátus növendékei. Személyek: Jenő, herceg: Sey Lajos, IV. o. P. i., Róbert, kis fia: Cížek Antal, IV. o. P. i., Acantius, remete: Bérdi József, IV. o. P. i., Feri, a remetenevelő fia: Vargha János, III. o. P. i., orvos: Jäger Antal, IV. o. P. i., János, a herceg komornyikja: gr. Sztáray Antal, IV. o. P. i. Égi szellemek: Heckenberger József, III. o. P. i., Mahr Jenő, III. o. P. i., Csigó János, II. o. P. i., Altmann Ferenc II. o. P. i., Kiss Andor, I. o. P. i., Rézbányay Dezső, I. o. P. i. Földi szellemek: Fodor Gellért, III. o. P. i., Rátkovics Ferenc, III. o. P. i., Mencinger Lajos, II. o. P. i., Bock Ferenc, I. o. P. i., Horváth Dezső, I. o. P. i., Jozipavits Péter, I. o. P. i. I. felvonás, „Szegény és gazdag.” II. felvonás, „Jó és rossz.” III. felvonás, „A mentőszajka.” IV. felvonás, „A béke.” Élkép: „A mese valósága.”

szavalása, sőt egy két esetben egy önállóan készített buzdító beszédnek elmondása. Igen gyakran szerepeltek még egyes tagok, a házi olvasmányul kitűzött vegyes darabok tartalmának felmondásában.

Fogalmazási gyakorlatokban különösen kitűntek Vargha János, Horváth Imre, Kotzián Emil, Csáky Árpád, Czimber József, Mahr Jenő, Molnár Lajos, Sass Dezső.

Szavalásban kitűntek Molnár Lajos, Vargha János, Krebsz András.

IV. osztály. Rector: Tombi Ferenc. Asszistens: Löffler Alfréd és Schmidt Jenő. Titkár: Cížek Antal. A tagok a szavaláson és stilisztikai fogalmazásgyakorlatokon kívül kísérletet tettek a verstan szabályainak gyakorlására. Egyik-másik a latin verselés elemei fogásával is kísérletezett. Mások az iskolai latin író (Caesar) olvasatlan fejezeit olvasták s fordították, s magánszorgalomból magyar-latin fordításokat is bemutatottak. A szavalásban kitűntek buzgóságukkal: Cížek Antal, Löffler Alfréd, Sey Lajos, Jäger Antal, Bérdi József, Blum Ferenc. Magyar-latin fordítást készítettek: Löffler Alfréd, Schmidt Jenő, Cížek Antal.

Ünnepélyek: Növendékeinknek ez évben már három ízben volt alkalmuk nyilvános fellépésben szerepelni. Első ízben intézetünknek felavatási ünnepén dec. 22.-én. Miután ezen ünnepélyt már más helyen méltattuk itt csak annak műsorát közöljük:

Diszünnepség, melyet az intézet alapítója, Méltóságos és Főtisztelendő gróf *Zichy Gyula*, megyés püspök úr, püspökké szenteltetésének tízéves évfordulója alkalmából az egész intézet ünnepélyes felavatásával kapcsolatban hódolatteljes hálája és ragaszkodása jeléül rendez A Jézus társasági *Pius-Kollégium* 1915. dec. hó 22.-én. „KIS MESE NAGY IGAZSÁG” alkalmi meseszínmű 4 felvonásban, írta és rendezi: *P. Kerling János S. J.*, előadják: a Pius-Internátus növendékei. Személyek: Jenő, herceg: *Sey Lajos*, IV. o. P. i., Róbert, kis fia: *Cížek Antal*, IV. o. P. i., Acantius, remete: *Bérdi József*, IV. o. P. i., Feri, a remetenevelő fia: *Vargha János*, III. o. P. i., orvos: *Jäger Antal*, IV. o. P. i., János, a herceg komornyikja: gr. *Sztáray Antal*, IV. o. P. i. Égi szellemek: *Heckenberger József*, III. o. P. i., *Mahr Jenő*, III. o. P. i., *Csigó János*, II. o. P. i., *Altmann Ferenc* II. o. P. i., *Kiss Andor*, I. o. P. i., *Rézbányay Dezső*, I. o. P. i. Földi szellemek: *Fodor Gellért*, III. o. P. i., *Rátkovics Ferenc*, III. o. P. i., *Mencinger Lajos*, II. o. P. i., *Bock Ferenc*, I. o. P. i., *Horváth Dezső*, I. o. P. i., *Jozipavits Péter*, I. o. P. i. I. felvonás, „Szegény és gazdag.” II. felvonás, „Jó és rossz.” III. felvonás, „A mentősajka.” IV. felvonás, „A béke.” Élőkép: „A mese valósága.”

Másodizben május 1-én a „*Kárpátok napja*“ ünnepélyén. Műsorá a következő volt:

Jótékonycélú iskolai ünnepély, melyet a Kárpáti falvak fölépítésének elősegítésére rendez a J. t. Pius-alapítványi kath. gimnázium 1916. évi május 1.-én d. e. 1/2 11 órakor. *Műsor*: 1. *Szózat*, Vörösmarti Mihálytól. Énekli a gimnáziumi énekkar. 2. *Ünnepi beszéd*, tartja *Lischerong Gáspár S. J.* tanár. 3. *Kárpáti Kandeláber*, Radványi Kálmántól. Szavalja *Király János*, II. o. t. 4. *Miért segített a Szent-Szűz?* Készítette és felolvassa *Blaskovich Miklós P. i. II. o. n.* 5. *Békeima*: Ének kísérettel. Éneklük és kísérik a növendékek válogatott tagjai. 6. *Az 1915. évi májusi nagy események*. Előadja és rajzzal kíséri *Csigó János*, P. i. II. o. n. 7. *A sztrechnói piros virágok*, Rákosi Viktortól. Elbeszéli *Gebauer Tivadar*, P. i. II. o. n. 8. *Az én imám*, Talabér Jánostól. Szavalja *Antal István*, II. o. n. t. 9. *Himnusz*, Kölcsey Ferentől. Énekli a gimnáziumi énekkara.

Végre harmadszor április 10.-én Alapítónk Méltóságos és Főtisztelendő gróf *Zichy Gyula* pécsi püspök úr névnapja alkalmából a tiszteletére rendezett *Diszakadémián* a következő műsorral:

Diszakadémia, melyet Méltóságos és Főtisztelendő gróf *Zichy Gyula* megyés püspök úr névünnepe alkalmából rendeznek a J. t. pécsi Pius-alapítványi kath. gimnázium tanulói az intézet dísztermében 1916. évi ápril. 10.-én d. u. 6 órakor. *Műsor*: 1. *Előszó*. Mondja *Tombi Ferenc*, IV. o. tanuló, a IV. o. akadémiai Körének elnöke. 2. *Szavaltverseny*. Tartják a IV. osztály tanulói: *A walesi bárdok*, Arany Jánostól. Szavalja *Cížek Antal*, P. i. *A celli búcsú*, Endrődi Sándortól. Szavalja *Jäger Antal*, P. i. *Coriolán*, Tárkányi Bélától. Szavalja *Sey Lajos*, P. i. *V. László*, Arany Jánostól. Szavalja *Löffler Alfréd*. 3. *A brabanti kis deák*. Drámai jelenet Berchmans sz. János életéből. Előadják a Pius-Internátus növendékei. Személyek: Froymont, mechelni kanonok: *Sey Lajos*, IV. o. n., Berchmans sz. János, a brabanti kis deák: *Zolnoky Zoltán*, III. o. n., Van Roone Károly, Mihály öccse, nemes konviktorok: *Heckenberger József*, III. o. n. és *Belloncsik Aladár*, IV. o. t., Pennemann Bertalan, Enckenvoert Adorján, Ottó, konviktorok Froymont kanonoknál: *Jäger Antal*, IV. o. n., *Cížek Antal*, IV. o. n. és *Vargha János*, III. o. n., Ferenc, Ottó barátja: *Blum Ferenc*, IV. o. n., Növendékek: *Budinacz Imre*, IV. o. n., *Hábedli János*, III. o. n., *Papp József*, III. o. n., Poroszlók: *Bérdi József*, IV. o. n., *Walshausen Jenő*, IV. o. n., *Órangyal*: gr. *Hadik Antal*, IV. o. n., Kisértő: *Hábel Vince*, IV. o. n. Színhely: Froymont kanonok nevelőintézetének kertje.

Adakozás. Növendékeink a keresztény szeretet tettekben nyilvánuló gyakorlásában is kitűntek. A különböző háborús gyűjtésekben

mindenkor kivették a maguk részét. Az erre a célra többszörösen rendezett gyűjtések eredménye 1397 korona volt. Örömmel gyűjtöttek szederlevelet, hadibélyeget. Adakoztak ezenkívül különösen a kongregánisták a katolikus missziók terjesztésének céljaira pénzben, a bennlakók maguk 220 koronát, künn- és bennlakók használt ezrekre menő bélyegekből, szivarbélyegekből és staniólban 130 koronát. Egy alkalommal a bennlakók még azonkívül a budapesti „József Otthon” javára 30 koronát gyűjtöttek.

Az adakozások összege így kitette az 1777 koronát, amely összeg viszonyítva a tanulók csekély számához (160) igen tekintélyesnek mondható. A jó Isten fizesse meg tanítványaink áldozatkésztségét.

VI. Könyvtár és szertárak.

1. A *rendházi és tanári könyvtárt* vétel útján 776 művel gyarapítottunk, 2500 korona értékben. Ajándék útján még 618 kötethez jutottunk, még pedig mélt. és ft. *Hanny Gábor* prelátus úr részéről 300 kötet, a pécsi püspöki könyvtár részéről 142 kötet, Gróf *Zichy Gyula* megyés-püspök úr Ő Méltósága adományaképpen.

2. Az *ifjúsági könyvtárt* vétel útján 145 darabbal nagyobbítottuk. A szertárak végleges helyiségükbe jutva a rendezés munkájában vannak.

3. A *fizikai szertár* dr. *Batthyány-Strattmann László* herceg úr Ő Főméltósága adománya folytán egy „*passage-cső*”-vel gyarapított 300 kor. értékben.

4. A *természetrajzi szertár* ajándék útján, még gróf *Zichy Gyula* püspök könyvtárából 983 drb. ásvány és közet, 284 drb. kagyló és csiga, 56 drb. fossilis maradvány, 20 drb. vegyes tárggyal gazdagodott. *Cizek László* úr egy kitömött „*buteo*”-t ajándékozott.

E helyen hálásan emlékezünk meg *P. Tóth Mike S. J.* kalocsai főgimn. tanárról, aki az elmúlt nagy szünidőben nagy szakértelemmel, gondnal és fáradsággal rendezte ásványgyűjteményünket.

5. *Földrajzi szertárunknak* sikerült 82 kor. költséggel 4 drb. térképet szerezni. Szemléltető képeink keretezését munkába vettük.

6. *Művelődéstörténelmi gyűjteményünk* fejlesztése körül különös érdemet szerzett tanítványaink buzgalma, mely főleg régiség- és éremgyűjteményünket igyekezett gyarapítani. Különösen becses *Mahr Jenő* III. o. P. i. ajándéka: egy csiszolt kőfejsze. *Sztáray Antal* gróf IV. o. P. i. pedig 118 drb. magyar nemesi pecsét ajándékozásával sphragisztikai gyűjteményünknek vetette meg alapját. Jelen évi gyűjtésünk eredménye: 3 drb. régiség, 43 drb. római pénz, 123 drb. pecsétlenyomat, 119 drb. egyéb régi pénz. Hanolóképpen *Friedl Károly* úr 26 drb. római és 27 drb. más régi pénzt ajándékozott.

Nagylelkű ajándékozóink fogadják hálás köszönetünk kifejezését.

VII. Testi nevelés. Kirándulások.

Intézetünknek egyik főgondját képezte az idén is növendékeinknek testi edzésének és egészségének ápolása, s bár a háborús idők viszonyai elég sok nehézséggel megküzdeni tanítottak, mégis nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy ezen a téren a tőlünk kitelhetőt megtettük. Tornatanár hiányában a tanári kar egyik tagja *Kerling János* tanár magára vállalta, hogy vezetése alatt minden osztály heti egy órában rendszeres testgyakorlásban részesüljön, télen a tágas tornateremben, mihelyt pedig az időjárás megengedte, a szabadban. Hetenkint kétszer két csoportban az ifjúságot arra köteleztük, hogy a délutánt intézetünknek pormentes, gyepes, a Mecsek-hegy alján elterülő két nagy játszóterén közös játékban töltsék, magától értetődik mindannyiszor ugyanannak a tanárnak felügyelete alatt.

Nagy gondunkat képezte a tantermeknek minden órák közben való szellőztetése télen nyáron, úgy hogy az egyes órák között tanulónak a tanteremben maradni nem volt szabad, hanem azokat vagy a szabadban, vagy télen a fűtött folyosókon töltötték. A tanárok sűrűn figyelmeztették az ifjúságot az egészségi szabályok betartására, járványos betegségi esetek fellépésénél nyomban gondoskodtunk a fertőtlenítésről, mihez mindannyiszor a városi hatóság a legnagyobb készséggel hozzájárult. Csak annak a körülménynek köszönhetjük, hogy járványosan nem mutatkoztak az egyes vörhenyesetek. A 7 eset közül is 2 esetben a fertőzés az évközi szünidőkre esik.

Bennlakó növendékeink minden szabad idejüket a szabadban töltötték, hetenkint kétszer nagyobb sétákat tettek, télen-nyáron hetenkint egyszer fürödtek az intézeti nagy fürdőmedencében, sőt az uszásban is nyertek oktatást.

A kirándulásokról sem felejtkeztünk meg. Hat esetben a szederlevelek szedése szolgáltatott alkalmat egy-egy délutáni kirándulásra.

P. Thalhamer János ezidén is hetenkint egy természetrajzi kirándulást rendezett felváltva más-más III. és IV. osztályú kisebb csoporttal.

A szemvizsgálat és az újraoltás szigorú ellenőrzésnek a tárgya volt intézetünkben.

Hasonlóképpen gondoskodott az igazgatóság a künnlakó növendékek lakási és eltartási viszonyai megvizsgálásáról és ellenőrzéséről is.

VIII. Kitüntetések.

I. osztály.

Az első érdemkeresztet nyerte az összes tantárgyából:

KISS ANDOR.

Megközel. : Jozipovics Péter, Draskovich Jenő.

A vallásból : Veszprémi Győző.

Megközel. : Kiss Andor, Draskovich Jenő.

A magyar nyelvből : Kiss Andor.

Megközel. : Jozipovics Péter, Benedek László.

A latin nyelvből : Draskovich Jenő.

Megközel. : Jozipovics Péter, Benedek László.

A földrajzból : Draskovich Jenő.

Megközel. : Kiss Andor, Jozipovics Péter.

A természetrajzból : Jozipovics Péter.

Megközel. : Kiss Andor, Draskovich Jenő.

A matematikából : Jozipovics Péter.

Megközel. : Kiss Andor, Draskovich Jenő.

A geometriából : Kiss Andor.

Megközel. : Jozipovics Péter, Rézbányai Dezső.

II. osztály.

Az első érdemkeresztet nyerte az összes tantárgyakból:

CSIGÓ JÁNOS.

Megközel. : Gonda József, Pech József

A vallástanból: Pech József.

Megközel. : Gebauer Tivadar, Gonda József.

A magyar nyelvből: Csigó János.

Megközel. : Gebauer Tivadar, Treer István.

A latin nyelvből: Treer István.

Megközel. : Gonda József, Csigó János.

A földrajzból: Pech József.

Megközel. : Gonda József, Csigó János.

A természetrajzból: Gonda József.

Megközel. : Pech József, Csigó János.

A matematikából: Gonda József.

Megközel. : Csigó János, Treer István.

A geometriából: Gonda József.

Megközel. : Csigó János, Treer István.

III. osztály.

Az első érdemkeresztet nyerte az összes tantárgyakból:

VIZLER VENCEL.

Megközel. : Heckenberger József, Krebsz András.

A vallásból: Czimber József.

Megközel. : Szolnoky Zoltán, Vargha János.

A magyar nyelvből: Vargha János.

Megközel. : Horváth Imre, Czimber József.

A latin nyelvből: Vizler Vencel.

Megközel. : Heckenberger József, Hábedli János.

A német nyelvből: Heckenberger József.

Megközel. : Hábedli János, Khayatt Ince.

A történelemből: Csáky Árpád.

Megközel. : Horváth Imre, Szolnoky Zoltán.

A földrajzból: Khayatt Ince.

Megközel. : Hábedli János, Krebsz András.

A matematikából: Vizler Vencel.

Megközel. : Heckenberger József, Horváth Imre.

A geometriából: Klieber Ádám.

Megközel. : Heckenberger József, Vargha János.

IV. osztály.

Az első érdemkeresztet nyerte az összes tantárgyakból:

TOMBI FERENC.

Megközel. : Cižek Antal, Schmidt Jenő.

A vallásból: Schmidt Jenő.

Megközel. : Tombi Ferenc, Farkas József.

A magyar nyelvből: Tombi Ferenc.

Megközel. : Belloncsik Aladár, Cižek Antal.

A latin nyelvből: Cižek Antal.

Megközel. : Löffer Alfréd, Schmidt Jenő.

A német nyelvből: Löffer Alfréd.

Megközel. : Farkas József, Tombi Ferenc.

A történelemből: Tombi Ferenc.

Megközel. : Löffer Alfréd, Jaeger Antal.

A természetrajzból: Cižek Antal.

Megközel. : Belloncsik Aladár, Schmidt Jenő.

A matematikából: Blum Ferenc.

Megközel. : Reil Antal, Schmidt Jenő.

A geometriából: gróf Sztáray Antal.

Megközel. : Blum Ferenc, Nagy Ferenc.

A PIUS-INTERNÁTUSBAN JÓVISELETEÉRT

az első szakaszban arany érdemkeresztet nyert:

KISS ANDOR I. o. t.

Ezüst érdemkeresztet nyertek:

Treer István, II. o. t.

Mester Bertalan, II. o. t.

Veszprémi Győző, I. o. t.

A második szakaszban arany érdemkeresztet nyert:

JÄGER ANTAL.

Ezüst érdemkeresztet nyertek:

Heckenberger József, III. o. t.

Szolnoky Zoltán, III. o. t.

Vargha János, III. o. t.

IX.

A FŐGIMNÁZIUMI IFJUSÁG

ÉRDEMSOROZATA

AZ 1915—1916. ISKOLAI ÉV VÉGÉN.

Az érdemsorozati jegyek fokozatát megállapította a nagymélt. vall. és közokt. m. kir. miniszter 1876. évi júl. hó 22-én kelt 12.787. sz. és később 1886. évi március hó 10-én kelt 1159. sz., és legújabban 1890. évi 33.573. sz. alatt kelt rendeletével. (középisk. rendtartás 48.)

Erkölcsei viselet:

- 1 = jó.
- 2 = szabályszerű.
- 3 = kevésbé szabályszerű.
- 4 = rossz.

Tanulmányi előmenetel:

- 1 = jeles.
- 2 = jó.
- 3 = elégséges.
- 4 = elégtelen.

A rövidítések magyarázata:

P. i. = Pius internátusi növendék; — **öd.** = ösztöndíjas; — **fm.** = fölmentve. A róm. kath. ifjak vallása nincs jelezve.

Első osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Bemutató tantárgy	Magaviselet
	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Mathematika	Rajzoló geometria	Szépíráás		
Balatonyi Lajos	3	3	3	3	2	3	3	1		1
Barla László	2	2	2	3	3	2	2	2		1
Baumann Károly P. i. ism.	2	3	1	3	3	2	2	2		1
Bendek László P. i.	2	1	1	1	2	1	2	2		1
5 Bock Ferenc P. i.	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2
Bodonyi Ferenc ism.	2	3	3	3	3	2	3	1		1
Borbás József	1	2	1	2	2	1	2	1		2
Bossányi Jenő P. i.	3	3	4	2	4	4	4	2		2
Cižek László P. i.	2	3	3	2	1	2	1	2		1
10 Csima Ignác	2	3	3	3	2	3	2	3		1
Daróczy Ferenc P. i.	3	3	3	3	2	2	2	2		2
Dóczy László	2	1	2	1	2	2	2	1		1
Dostal Sándor P. i.	3	4	4	4	3	4	4	3	3	2
Draskovich Jenő P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1		1
15 Fazekas István	3	3	3	4	3	2	2	1	2	1
Fábos Mihály ism.	3	3	3	3	3	2	2	1		1
Ferber János ism.	1	3	4	3	3	1	2	2		2
Gerencsér Károly P. i.	2	2	2	2	3	3	2	1		2
Göbölös István ism.	3	3	3	3	2	2	1	1		1
20 Gröbeldinger István	2	2	2	2	2	2	2	2		1
Horváth János P. i.	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2
Huth Dezső P. i.	3	2	2	2	3	1	1	1		1
Imhóf Antal	3	3	3	3	3	2	3	1		1
Izsó László	2	2	3	3	2	2	1	1		1
25 Jambrik Lajos	2	3	3	3	3	2	3	2		1
Jozipovics Péter P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1		1
Kiss Andor P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Köszl Frigyes P. i.	3	3	3	2	2	3	3	2		1
Lesnyik Pál	3	3	3	3	3	3	2	1		1
30 Medvedovič János P. i.	3	3	3	2	3	3	2	1		1
Mikes Sándor gróf P. i.	2	3	3	2	3	3	3	3		1

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								rendkívüli tantárgy	Magaviselet		
	Vallásstan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Mathematika	Rajzoló geometria	Szépíráás	Testgyakorlás		Ének	
Molnár János	2	3	4	3	3	3	3	1			1	
Nahóczky Béla P. i.	3	2	2	2	3	2	1	2			1	
Paller Gyula ism.	3	3	3	3	3	2	3	2			1	
35 Pápay Ágoston P. i.	2	1	1	2	2	2	2	1			1	
Peterik Antal	3	1	1	3	1	2	1	1			1	
Rézbányai Dezső P. i.	1	1	1	2	2	1	1	1		2	1	
Schäfer András P. i.	2	3	3	2	3	2	2	1			1	
Schmidt József P. i.	3	3	4	3	3	4	3	2			1	
40 Schwarcz Nándor	3	3	3	2	3	2	1	1			1	
Steiner György	3	2	2	2	3	3	3	1			2	
Szalay Lóránd	3	3	4	3	2	3	4	1			2	
Számpel Károly	2	3	4	3	3	4	4	2			2	
Tarr Béla	3	2	2	3	2	2	2	1			1	
45 Tenzlinger István P. i.	3	3	4	3	3	4	4	1			1	
Than József	V	i	z	s	g	a	l	a	n	m	a	r
Till József	3	2	3	2	2	2	2	2			1	
Vadnai Jenő P. i.	2	1	1	1	2	2	2	1			1	
Veszprémi Győző P. i.	1	1	1	1	2	2	2	1			1	
50 Vének Tivadar P. i.	3	3	3	3	3	3	3	2			1	

Kimaradtak: Kállay László P. i., Kiss Sándor, Majláth Alajos gróf P. i., Novakovich Sándor P. i., Wajdits Antal, Wajdits Géza.

Meghalt: Tóka Ferenc.

Összesen : 57.

Második osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rankivüli tantárgy	Magaviselet	
	Vallásstan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettudomány	Mathematika	Rajzoló geometria	Szépíráás	Testgyakorlás		Ének
Altman Ferenc P. i.	1	2	2	2	1	2	2	3		3	1
Amberger János P. i.	1	2	2	2	1	2	2	2		3	1
Antal István	2	1	3	2	2	2	2	2		2	1
Benkő Jenő	3	2	3	3	3	2	2	2		3	1
5 Berta József	2	4	4	3	3	3	3	2			1
Blaskovich Miklós P. i.	1	2	2	1	1	3	3	1			1
Borsos István	1	3	3	2	3	3	3	2			1
Brigovác Sándor	2	2	2	2	1	1	1	1		1	2
Csigó János P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1
10 Dolezsán István	1	3	3	3	3	4	3	2			1
Gebauer Tivadar P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1			1
Gonda József	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1
Halmos László P. i.	2	3	4	3	2	3	3	2			1
Hoffecker Lajos	1	2	2	1	1	2	2	1			1
15 Jäger István P. i.	3	3	4	3	3	3	3	1			1
Király János	3	2	3	3	2	2	2	1		2	2
Klobucár Dezső P. i.	2	2	2	2	2	2	2	2			2
Koch István	2	2	2	3	2	2	2	1			1
Kovács Vilmos P. i.	2	3	3	3	2	2	2	1		2	1
20 Lukács Andor	2	3	3	1	3	4	3	3			1
Madár Mihály	2	2	2	1	1	1	2	1			1
Mantuáno József	2	2	2	2	2	2	2	1			1
Medvedovič Alajos P. i.	1	3	3	2	1	3	2	1			1
Menciger Lajos P. i.	2	3	2	2	1	3	3	1		3	1
25 Mester Bertalan P. i.	2	2	2	2	1	1	2	1			1
Pech József	1	1	1	1	1	1	1	1			1
Péter Lajos P. i.	2	2	2	2	1	2	2	1			2
Polecsák János	1	2	1	2	1	1	1	1		3	1
Reisz Elemér	1	2	2	2	2	1	1	1		1	1
30 Salamon Béla P. i.	3	4	4	3	3	3	3	3			2
Strohmájer István P. i.	2	2	2	3	2	2	2	1			1

A tanuló neve	Rendes tantárgyak									Bendkívüli tantárgy	Magaviselet
	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetráaj	Mathematika	Rajzóló geometria	Szépírás	Testgyakorlás		
Szikszay Ferenc	2	2	2	2	1	1	1	1		3	1
Téry Aurél P. i.	3	3	4	3	3	3	3	2			2
Toller József	3	4	4	4	3	3	3	4			2
35 Török Géza	2	3	3	2	2	2	2	1			2
Treer István P. i.	1	1	1	1	2	1	1	1			1
Vesztergombi Mihály	3	2	3	3	2	2	2	1			1
Vida Géza	3	3	3	3	2	3	3	3			2

Kimaradtak: Gerencsér József P. i., Kiss János, Molnár Ede P. i.

Összesen: 41.

Harmadik osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak		Magaviselet	
	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mathematika	Rajzó geometria	Testgyakorlás	Gyorsírás		Ének
Banna Aladar	1	2	3	3	1	2	2	2				1
Bótor Vince P. i.	1	2	3	2	2	2	3	2				1
Csáky Árpád	1	2	2	2	1	1	1	2				1
Czimber József	1	1	1	2	1	1	1	2				1
5 Feigel József	1	2	2	2	2	2	2	3				1
Feld Alajos P. i. ism.	1	2	3	2	2	2	2	3				1
Fodor Gellérd P. i.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2		1
Hábedli János P. i.	1	1	1	1	1	1	2	1				1
Heckenberger József P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1			2	1
10 Horváth Imre	1	1	1	1	1	1	1	1				1
Jaeger Miklós P. i.	1	3	3	2	1	2	2	1	1	3		1
Khayatt Ince P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1
Klieber Ádám P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1
Kopári Dénes P. i.	2	3	4	3	2	2	3	3				1
15 Kotzián Emil P. i.	1	1	2	2	1	1	2	2				1
Krebsz András	1	1	1	1	1	1	1	1				1
Ladányi Ferenc P. i.	2	3	3	3	3	3	3	2				1
Liposits Géza P. i.	2	3	3	3	3	3	3	1				1
Máhr Jenő P. i.	1	2	3	2	2	3	3	2		3		1
20 Molnár Lajos	1	1	2	3	2	2	2	2				1
Némethi Károly P. i.	2	3	4	3	2	3	3	1				1
Papp József P. i.	1	2	2	2	1	2	1	2	1			1
Peller Béla	2	3	3	3	3	3	3	1		1		1
Rátkovits Ferenc P. i.	1	2	2	2	1	2	3	2				1
25 Réz József	2	2	3	2	2	2	3	3				1
Ringlaub István	1	3	4	3	2	3	3	3		3		1
Rozgonyi János	3	3	4	3	3	3	3	3		1		1
Sass Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1				1
Schneider János	1	1	1	1	2	2	2	2		2		1
30 Schönér Károly	3	3	3	3	2	3	2	2		2		1
Schwarz Róbert	2	3	3	3	3	2	3	2		2		1

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak		Magaviselet	
	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mathematika	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Gyorsírás		Ének
Szabó Pál	2	2	3	2	2	2	3	2				1
Szolnoky Zoltán P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1				1
Tertinszky Gyula P. i.	1	3	4	3	1	2	2	1			1	1
35 Toller Gyula	2	3	3	3	2	2	3	2				1
Ujhelyi Pál	2	2	3	3	2	2	2	1			1	1
Vargha János P. i.	1	1	1	1	1	1	2	1				1
Vizler Vencel P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1				1
Zahoránczky Pál P. i.	1	2	2	2	1	2	2	1		1		1

Kimaradtak: Hafner János, Ritter Károly P. i., Sennyei Lajos báró Zichy Ede gróf.

Összesen : 43.

Negyedik osztály.

A tanuló neve	Rendes tantárgyak								Rendkívüli tantárgyak				
	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mathematika	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
Belloncsik Aladár P. i.	1	1	1	2	1	1	1	1	2				1
Bérdi József P. i.	1	1	2	2	1	1	2	1					1
Blum Ferenc P. i.	1	1	1	2	2	1	1	1	2				1
Budimáczy Imre P. i.	1	2	3	3	2	1	3	2		2	1		1
5 Ciček Antal P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1			1
Dokupil Emil Dezső P. i.	1	1	2	2	2	1	1	1					1
Farkas József	1	1	1	1	1	1	2	1					1
Gebauer István P. i.	1	3	4	4	2	2	4	1		1			1
Gyenis András P. i.	1	3	3	2	2	2	3	3		1			1
10 Hadik Antal gróf P. i.	1	1	2	2	2	2	3	2			1		1
Hábel Vince P. i.	1	2	2	3	2	2	3	2					1
Hajós (Herbeck) Antal öd.	2	3	3	3	3	2	2	1			2		1
Huszár Emil	1	2	3	2	3	2	3	1					2
Jäger Antal P. i.	1	1	1	1	1	1	1	1		1			1
15 Krammer János	2	3	3	3	2	3	3	3					1
Kremer István	1	3	3	2	2	3	3	2			1		2
Kresz Henrik	1	2	2	1	1	1	2	1					1
Löffler Alfréd	1	1	1	1	1	1	2	1					1
Majtényi Irén	1	2	3	2	3	2	3	1					1
20 Mandeville Ferenc P. i.	1	3	3	3	2	2	3	2		2			1
Mihálovics László	1	2	3	3	1	2	3	1					1
Molnár Géza P. i.	1	1	2	2	2	2	2	1		1			1
Nagy Ferenc P. i.	1	2	3	2	2	1	1	1					1
Obrincsák Jenő	3	3	4	4	3	3	3	2			2		2
25 Polecsák József	1	2	3	3	2	2	3	2					1
Reil Antal	1	2	2	1	2	1	1	1					1
Romeisz Gyula P. i.	1	3	3	3	2	2	2	1		2			1
Ruzsinszky László	2	3	3	3	3	2	3	2					1
Schmidt Jenő P. i. öd.	1	1	1	1	1	1	1	1		1			1
30 Sey Lajos P. i.	1	1	3	2	2	1	1	1		1			1
Sztáray Antal gróf P. i.	1	1	2	1	1	1	2	1					1

A tanuló neve	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak			
	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mathematika	Rajzoló geometria	Testgyakorlás	Francia nyelv	Gyorsírás	Ének	Magaviselet
Tombi Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1				1	1
Waldhauser Jenő P. i.	1	2	2	2	2	1	2	1					1

Kimaradtak : Kállay György P. i., Magyar István.

Összesen : 35.

X. A tanulók statisztikája.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Osztály	Nyilvános tanulók												Magántanuló			
	Felvétetett	Magántanuló lett	Önként kimaradt	Tanács folytán távozott	Kizárattott	Betegség	Baleset	Öngyilkosság	Osztályvizsgálatról elmaradt	Június, illetőleg május hóban osztályvizsgálatot tett	Pótló osztályvizsgálatot tett	Összesen osztályvizsgálatot tett	Felvétetett		Osztályvizsgálatot tett	
						következtében meghalt							fiú	leány	fiú	leány
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I.	57	—	5	1	—	1	—	—	1	49	—	49	—	—	—	—
II.	41	—	1	2	—	—	—	—	—	38	—	38	—	—	—	—
III.	43	—	3	1	—	—	—	—	—	39	—	39	—	—	—	—
IV.	35	—	2	—	—	—	—	—	—	33	—	33	—	—	—	—

2. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói és tanárkari megrovások száma.

Osztály	Megbetegedések			Megrovások	
	A könnyű	A súlyos	A fertőző (esetleg járványos)	Az igazgatói	A tanári
	nem fertőző			megrovások	
	megbetegedések száma			4	5
I.	83	4	4	—	—
II.	57	4	4	—	—
III.	36	—	—	—	—
IV.	38	1	—	—	—

3. A nyilvános és magántanulók megoszlása dec. 31. kor. szerint.

Osztály	A nyilvános és magántanulók együttes létszám dec. 31-én	A nyilvános és magántanulók együttes létszámából dec. 31.						
		10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
		évet már betöltötte						
	1	2	3	4	5	6	7	8
I.	55	27	23	3	2	—	—	—
II.	41	1	22	14	4	—	—	—
III.	39	—	1	21	6	7	3	1
IV.	34	—	—	—	19	10	5	—

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk, illetőleg más törvényes gondviselőjük) állandó lakhelye szerint.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók										
	Összes száma	K ö z ü l			száma akiknek szülője (gyámja, illetőleg más törvényes gondviselője) állandóan						
		magyar honos volt		Külföldi honos volt	ugyanazon		a magyar anyaország más törvényhatóságában	Horvát-Szlavon országban	Külföldön még pedig		
		magyar országi	horvát-szlavon-országi		községben (az iskola székhelyén)	vármegye más községében			Azslai Török-ország		
		illetőségü			l a k o t t						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
I.	49	47	2	—	18	13	14	4	—	—	—
II.	38	33	5	—	13	12	10	3	—	—	—
III.	39	36	1	2	7	16	12	3	1	—	—
IV.	33	33	—	—	9	15	19	—	—	—	—

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása törvényhatóságoként szülőik (gyámjuk, illetőleg más törv. gondviselőjük) magy. orsz. állandó lakóhelye szerint.

Osztály	A) Magyar anyaország												Horvát Szlavonország				Magyar birodalom özs.
	a) Vármegyék										b) Városok		Vármegyék				
	Alsó-Fehér v.m.	Bács-Bodrog vm.	Baranya vm.	Csongrád v.m.	Fehér vm.	Gömör vm.	Somogy v.m.	Tolna vm.	Zemplén v.m.	Pest vm.	Budapest szék főváros	Pécs thj. v.	Belovár-Kőrös vm.	Pozsega vm.	Varasd vm.	Verőce vm.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
I.	1	—	13	—	—	—	2	9	—	1	1	18	—	1	1	2	49
II.	—	1	12	—	—	—	4	4	—	—	1	13	1	—	1	1	38
III.	—	—	16	1	—	1	6	3	—	1	—	7	—	—	—	3	38
IV.	—	—	15	—	1	—	2	5	1	—	—	9	—	—	—	—	33

9. Ismétlők; a görögpótló tárgyak tanulói; magaviselet és mulasztások

O s z t á l y		Az osztályvizsgálatot tett										
		nyilvános és magán tanulók közül		nyilvános tanulók							á l t a l	
		ismétlő volt	a görög pótló tárgyakat tanulta	magaviseletből				egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlannul	igazol-tan	igazo-latlanul
				1.	2.	3.	4.					
				osztályzatot kapott				mulasztott			mulaszt. ó. száma	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
I.	6	—	38	11	—	—	9	40	—	1646	—	
II.	—	—	29	9	—	—	7	31	—	1828	—	
III.	1	—	39	—	—	—	15	24	—	825	—	
IV.	—	—	30	3	—	—	9	24	—	831	—	

10. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele.

O s z t á l y		Az osztályvizsgálatot tett															
		nyilvános és magántanulók							nyilvános tanulók közül								
		összes száma	k ö z ü l						a latin nyelv	a francia nyelv	az angol nyelv	az egészség-tant	a szabadkézi rajzot	a kézimunkát	a gyorsírást	az éneket	
			minden			egy	két	több									
			rendes tantárgyból						mint rendkívüli tárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta								
ki-tűnő	jeles		legalább		elégtelen												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
I.	49	—	3	8	28	4	2	4	—	—	—	—	—	—	—	6	—
II.	38	—	4	14	12	5	2	1	—	—	—	—	—	—	—	13	—
III.	39	—	8	8	18	5	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	—
IV.	33	—	4	11	16	—	1	1	—	3	—	—	—	—	10	6	—

XI. Értesítés a jövő iskolai évről.

a) Felvétel.

1. Az előzetes beiratás június 30.-án és július 1.-én lesz, délelőtt 9—12-ig a jelentkező róm. kath. tanulók számára.

2. Szabályszerű felvétel. Szeptember hó 1., 2., 4. napján lesz a tanulók szabályszerű felvétele és beiratása. Ezentúl egy hétig csakis a késedelmüket szigorúan igazoló tanulókat veheti fel az igazgató. A még később jelentkezők föl vételét az igazgatóság útján benyújtott folyamodványra a tankerületi főigazgató engedheti meg. (1894. október 15.-én 50.668/93. min. rendelet.)

Azoknak, kik az iskolai év első hónapja után lépnek be az intézetbe, az addig végzett tananyagról vizsgálatot kell kiállaniok. (Rendtartás 2. §.)

A rendes beiratás ideje 1916—17. évre: Szeptember 1., 2., 4. napján délelőtt 9—12-ig Makár-utca 88. sz. alatt.

3. Módja. A beiratás a következő sorrendben történik:

Szeptember 1.-én az I. osztály.

Szeptember 2.-án a II. osztály.

Szeptember 4.-én a III., IV. és V. osztály.

Beiratási díjak: A beiratási díj 10 korona; a szorosán vett tandíj 50 korona. A tandíjnak két részletben való lefizetése nem fog megengedtetni. A befizetett tandíj nem jár vissza sem kimaradás, sem eltávozás esetében.

4. *Tandíjmentesség.* Tandíjmentességért akár egészben, akár részben szegénységi bizonyítvány mellékletével kell folyamodni az igazgatósághoz, de már előre a nagy szünet alatt, augusztus hó 20.-ig bezárólag. A féltandíjmenteseknek a beiratásnál tartozásuk másik felét azonnal le kell fizetniök. Vidékről jövő új deák nem számíthat tandíjmentességre, valamint olyan tanuló sem, akinek egynél több jója vagy szabályszerű magaviselete van.

5. Az ünnepi *Veni Sancte* szeptember hó 5.-én tartatik; utána törvényolvasás; 6.-án rendes előadások.

6. *Fölvételi föltételek.* A gimnáziumba az 1883. évi XXX. t.-c.

10. §-a értelmében csak oly növendékek vétetnek föl, akik életük kilencedik évét már betöltötték és vagy arról, hogy a népiskola négy osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy fölvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettséggel bírnak. Tizenkét évesnél idősebb tanuló fölvétele fölött a tanári testület határoz.

7. *Beiratási okiratok.* A fölvételkor tartozik a tanuló fölmutatni keresztelő levelét, illetőleg születési bizonyítványát, továbbá orvosi bizonyítványt arról, hogy mikor volt utólszor beoltva s mily eredménnyel, úgyszintén föl kell mutatni legutolsó bizonyítványát. A beadott okiratok az igazgatóságnál maradnak.

A középiskolák egy-egy osztályába rendszerint 60 nyilvános tanulóknál több nem vehető föl, kivéve, ha párhuzamos osztályok állanak rendelkezésre. (1883 : XXX. t.-c. 17. §.)

8. *Fellépés.* Ugyanazon iskola egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet fel, ki az elvégzett osztály rendes tárgyaiból — nem számítva ide a szépírást és tornázást — legalább is elégséges osztályzatot kapott.

9. *Átlépés más intézetbe.* Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetük iskolai okmányaival (bizonyítvány és évi értesítő) tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt a rendes tantárgyakból legalább is elégséges sikerrel végezték.

Másnemű középiskolából jövő növendékek csak akkor vehetők föl a következő osztályba, ha az általuk elhagyott tannitézeti okirataival (bizonyítvány és évi értesítő) igazolják, hogy a megfelelő osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azokat a tárgyakat, amelyek rendes tantárgyak abban az intézetben, amelybe fölvétetni óhajtanak.

Fölvételi vizsgálatok. Azok a tanulók, kik a reál- vagy polgári iskolából gimnáziumba akarnak átmenni, kötelesek fölvételi vizsgálatot tenni. E vizsgálat az elhagyott és újonnan választott iskola tantervei közt vonatkozó lényeges különbözetre terjed ki.

A fölvételi vizsgálat díja 20 korona (6. §.)

10. *Szülők, helyetteseik.* A szülőknek vagy helyettesüknek is kötelességük a tanulóknak az iskolán kívül levő erőlcős magaviselete fölött őrködni. Minden tanári testület elvárja a szülők vagy helyettesük nevelői közreműködését, az iskola törekvéseinek gyámolítását abban az irányban, hogy a szülői ház is kötelességének ismeri a tanulókat az illedelem határai közt megtartani. Kívánatos, hogy valamint az iskola, úgy a házi felügyelet is törekedjék arra, hogy a tanulók mindent elkerüljenek, ami korukkal, tanulói pályájukkal meg nem

fér, ami az iskola jó szellemének árt, ami botrányt okoz, avagy a tanulók erkölcsiségét veszélyezteti (15. §.)

11. *Jelenlétük a fölvételnél.* Minden tanuló a fölvételre személyesen és rendszerint atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azok valamelyik különös megbízottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Levélben vagy írásban való jelentkezésnek helye nincs (min. rend.) 50.767/1894.).

Azon szülők vagy gyámok, kik Pécssett nem laknak, gyermekek vagy gyámfiúk fölvételekor alkalmas helyettest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyeletre és nevelésre nézve kötelességüket és jogukat átruházták, hogy az a gondviselésre bízott tanulókra nézve az igazgatóság értesítését elfogadhassa (12. §.).

12. *Szállásfogadás.* Szállásfogadásra vagy változásra az igazgatóság *előleges tudomása és beleegyezése szükséges.* Ugyanennek joga és kötelessége ott, hol alapos oknál fogva a gondviselést elégtelennek vagy a befolyást éppen károsnak tartja, megkövetelni, hogy e tekintetben célszerű intézkedés történjék (12. §.). Osztálytársak igyekezzenek egy lakásra kerülni, legalább kettenként.

b) Félévi értesítők.

13. *Keltezés.* A tanulók a tanév alatt tanúsított szorgalmuk és előmenetelük föltüntetésére félévi Értesítőt kapnak január hó 31.-én és esetleg félévenként két ízben Intőívet.

14. *Aláírás.* Az Értesítőt és Intőívet a tanulók kötelesek szüleiknek vagy gyámjuknak aláírás végett bemutatni és az osztályfőnöknek a kijelölt időben visszahozni. A szállásadók az Értesítőt és Intőívet nem írhatják alá (20. §.).

15. *Előmeneteli bizonyítvány.* A visszakerült Értesítőket az igazgató irattárában őrzi a jövő tanév elejéig. Oly esetekben, midőn a tanuló az iskolai év alatt hagyja el az intézetet, az Értesítő szolgál törvényes bélyeggel, pecséttel és új kelettel ellátva előmeneteli bizonyítvánnyul (39. §.).

c) Magánvizsgálatok.

16. *Módja, ideje.* Magántanulók vizsgálatai csak a kijelölt időben és pedig a tankerületi főigazgató jelenlétében, az érettségi vizsgálatok alkalmával tartandók meg. A vizsgáló-bizottságnak tagjai az igazgató és azon osztálynak tanárai, amelyből a tanuló magánvizsgálatot tesz. A vizsgálat írásbeli és szóbeli.

17. *Dija.* A magánvizsgálatokért a tandíjon kívül 80 korona jár, mely összeg a vizsgálat előtt fizetendő (47. §.).

d) Javító vizsgálatok.

18. *Egy elégtelen.* Oly tanulóknak, akik egy kötelező tantárgyból kapnak elégtelen érdemjegyet és akiket a tanári testület képeseknek tart arra, hogy a szünidő alatt önbuzgalmukból pótolják mulasztásukat, megadhatja azt a jogot, hogy jövő iskolai év kezdetén javító vizsgálatot telessenek, de csupán abban az intézetben, ahol tanultak (41. §.). Ezen tanulók július 5.-ig bélyegtelen folyamodvánnyal és bizonyítványuk mellékletével a helybeli igazgatóságához folyamodjanak javítási engedélyért.

A javító vizsgálatok díjtalanok.

19. *Viseleti megróvás.* Oly tanuló, ki noha egy tárgyból bukott meg, de emellett „kevésbé szabályszerű“ vagy „rössz“ magaviseleti érdemjegyet kapott, valamint azon tanulók is, kik bármely két kötelező tantárgyból kaptak elégtelen érdemjegyet, az igazgatóság útján csak fontos okok alapján folyamodhatnak javító vizsgálatra való engedélyért (14. §.). Az ilyen tanulók a Nm. min. 1894. évi 19.781. sz. a. kelt rendelete alapján a helybeli igazgatóság útján július 5.-ig bizonyítványuk kíséretében folyamodványukat nagyságos *Kárpáti Kelemen*, székesfehérvári tankerületi kir. főigazgató úrhoz címezve a kellő indokolással nyújtsák be 1 koronás bélyeggel ellátva.

20. *Két elégtelen.* A két tárgyból való javítóvizsgálatot csak rendkívüli esetben engedi meg a tankerületi főigazgató.

21. *Másodszori ismétlés.* Bármely osztálynak másodszori ismétlése többé meg nem engedtetik. (Min. rendelet 1887. évi 49.715. sz.) Megjegyzendő, hogy olyan tanuló is ismétlőnek tekintetik, ki előre látva bukását, kevéssel az iskolai év vége előtt kimaradt és a jövő iskolai év elején újra beiratja magát ugyanazon osztályba.

23. *A javító és felvételi vizsgálatok ideje:* augusztus hó 30. és 31.-ik napja a vizsgálati engedélyt tartalmazó idéző levélnek értesítése szerint.

e) A nagyszünetre való utasítás.

24. Tanítványaink és mélyen tisztelt szüleik jól felfogott érdeke követeli, hogy az erkölcsi magaviseletre vonatkozó iskolai törvények a nagy szünidő alatt is érvényesüljenek és az, amit tíz hónapig nagy gonddal építettünk, két hónap alatt romba ne dőljön.

Ez okból követeljük tanítványainktól, hogy a vakációkban is mindenekelőtt vallási kötelezettségeiknek eleget tegyenek: járjanak

lehetőleg naponint a sz. misére és egyéb ájtatosságokra, gyónjanak és áldozzanak legalább havonként és el ne mulasszák a reggeli és estéli, valamint más ájtatosságokat, kivált a szent olvasó elmondását. Azután kerüljenek mindent, mi lelki életüket veszélyeztetné; óvakodjanak tehát a rossz társaságoktól, kerüljék a táncmulatságokat, a színházakat, mozgóképelőadásokat és korcsmákat; őrizzék meg az erkölcstelen olvasmányoktól és rossz, egyházellenes lapoktól.

Követeljük továbbá tanítványainktól, hogy a szünidő kezdetén mindenki ft. plébánosánál vagy más egyházi személynél tisztelegjen és arra kérje, hogy igazgatója és lelki atyja szerepét elvállalni kegyeskedjék és intéseivel s tanácsával oda hasson, hogy a szünidőt Istennek, szüleinek és más jó embereknek tetsző módon töltsék.

Követeljük végre, hogy szünidői magoktartásáról szóló és ft. plébánosuktól vagy gyóntatójuktól kiállított bizonyítványt hozzanak beiratásukkor az igazgatói irodába. Aki ilyen bizonyítványt nem hoz, vagy a bizonyítványból kiderül, hogy a nagyszünet alatt magáról megfeledkezett, az ne várja, hogy az intézetbe visszafogadjuk.

Az igazgatóság.

Tankönyvek az 1916—1917. tanévre.

A beszerzendő tankönyvek jegyzéke a 15—16. lapon található. Antiquárius könyveket nem fogadunk el. Az új könyveknél a legújabb kiadást követeljük.

Tartalomjegyzék.

Iskolai közlemények az 1915/16. tanévről.	
I. A Pius-alapítványi J.-t. kath. főgimnázium negyedik esztendeje	
Az intézet felavató ünnepe	3
Az iskolai év jelentősebb mozzanatai	7
II. Iskolánk és a háború	10
III. Tanári kar	14
IV. Tanterv, tankönyvek	15
V. Ifjúsági körök. Magánszorgalmi tevékenység. Ünnepek. Adakozás	17
VI. Könyvtár és szertárak	22
VII. Testi nevelés. Kirándulások	23
VIII. Kitérítések	24
IX. A főgimn. ifjúság érdemsorozata	29
Első osztály	30
Második osztály	32
Harmadik osztály	34
Negyedik osztály	36
X. A tanulók statisztikája	38
XI. Értesítés a jövő iskolai évről	43

